

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2023. szeptember 5.*

„Előzetes döntéshozatal – Európai uniós polgárság – EUMSZ 20. cikk – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. cikke – Valamely tagállam állampolgárságával és harmadik ország állampolgárságával rendelkező polgár – A tagállami állampolgárságnak a 22. életév betöltésével, a törvény erejénél fogva történő automatikus elvesztése, tényleges kötelék és az állampolgárság fenntartása iránti, ezen időpontig benyújtott kérelem hiányában – Az uniós polgári jogállás elvesztése – E veszteség következményeinek az uniós jog tekintetében történő vizsgálata az arányosság elve alapján – Jogvesztő határidő”

A C-689/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Østre Landsret (keleti fellebbviteli bíróság, Dánia) a Bírósághoz 2021. november 16-án érkezett, 2021. október 11-i határozatával terjesztett elő az

X

és

az **Udlændinge- og Integrationsministeriet**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, L. Bay Larsen elnökhelyettes, A. Prechal, C. Lycourgos (előadó), E. Regan, P. G. Xuereb, L. S. Rossi, D. Gratsias és M. L. Arastey Sahún tanácselnökök, S. Rodin, F. Biltgen, N. Piçarra, N. Wahl, I. Ziemele és J. Passer bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2022. október 4-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– X képviseletében E. O. R. Khawaja advokat,

* Az eljárás nyelve: dán.

- a dán kormány képviselőjében V. Pasternak Jørgensen és M. Søndahl Wolff, meghatalmazotti minőségben, segítők: R. Holdgaard és A. K. Rasmussen advokater,
- a francia kormány képviselőjében A. Daniel, A.-L. Desjonquères és J. Illouz, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében L. Grønfeldt és E. Montaguti, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2023. január 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 20. cikknek, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 7. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az X és az Udlændinge- og Integrationsministeriet (idegenrendészeti és integrációs minisztérium, Dánia, a továbbiakban: minisztérium) között X dán állampolgárságának elvesztése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 Az EUMSZ 20. cikk a következőképpen rendelkezik:

„(1) Létrejön az [európai] uniós polgárság. Uniós polgár mindenki, aki valamely tagállam állampolgára. Az uniós polgárság kiegészíti és nem helyettesíti a nemzeti állampolgárságot.

(2) Az uniós polgárokat megilletik a Szerződések által rájuk ruházott jogok, és terhelik az azokban előírt kötelezettségek. Így az uniós polgárok többek között:

- a) jogosultak a tagállamok területén szabadon mozogni és tartózkodni;

[...]

- 4 A Charta 7. cikke értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák.

- 5 A tagállamok által az Európai Unióról szóló szerződés záróokmányához csatolt, a tagállami állampolgárságról szóló, 2. sz. nyilatkozat (HL 1992. C 191., 98. o.; a továbbiakban: 2. sz. nyilatkozat) szövege a következő:

„A konferencia kijelenti, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződésben a tagállamok állampolgáraitra történő utalás esetén azt a kérdést, hogy egy személy rendelkezik-e valamely tagállam állampolgárságával, kizárólag az érintett tagállam nemzeti joga alapján kell eldönteni. [...]”

- 6 Az 1992. december 11–12-i edinburghi Európai Tanács keretében ülésező állam- és kormányfők Európai Unióról szóló szerződéssel kapcsolatban Dánia által felvetett bizonyos problémákról szóló határozatának (HL 1992. C 348., 1. o.) A. szakasza értelmében:

„Az Európai Közösséget létrehozó szerződés második részének az uniós polgárságra vonatkozó rendelkezései a tagállami polgárok számára az e részben előírt jogokat és további védelmeket biztosítanak. E rendelkezések semmilyen módon nem helyettesítik a nemzeti állampolgárságot. Azt a kérdést, hogy egy személy rendelkezik-e valamely tagállam állampolgárságával, kizárólag az érintett tagállam nemzeti joga alapján kell meghatározni.” [nem hivatalos fordítás]

A dán jog

- 7 A lov om dansk indfødsret (a dán állampolgárságról szóló törvény) alapeljárásban alkalmazandó változata (a továbbiakban: az állampolgárságról szóló törvény) 8. §-ának 1. bekezdése a következőket írja elő:

„Az a külföldön született személy, aki soha nem élt a Dán Királyságban, és ott nem tartózkodott olyan körülmények között, amelyek a Dániához fűződő szoros kötelékre utalnának, a 22. életévének betöltésekor elveszíti dán állampolgárságát, kivéve, ha ezáltal hontalanná válna. Az idegenrendészeti és integrációs miniszter vagy az általa felhatalmazott személy azonban az említett időpont előtt benyújtott kérelem alapján engedélyezheti az állampolgárság fenntartását.”

- 8 A 2015. október 13-i cirkulæreskrivelse om naturalisation nr. 10873 (a honosításról szóló 10873. sz. körlevél) alapeljárásra alkalmazandó változata (a továbbiakban: a honosításról szóló körlevél) szerint a dán állampolgárságát az állampolgárságról szóló törvény 8. §-ának 1. bekezdése alapján elvesztő, korábbi dán állampolgárnak főszabály szerint a dán állampolgárság megszerzésének a törvény által megkövetelt általános feltételeit kell teljesítenie ahhoz, hogy ezen állampolgárságot visszaszerezhesse. E körlevél 5. cikke (1) bekezdésének megfelelően a kérelmezőnek a honosítás iránti kérelem benyújtásának időpontjában az ország területén kell tartózkodnia. Az említett körlevél 7. cikke a kérelmezőtől kilenc éves folyamatos tartózkodást követel meg.

- 9 Ugyanezen körlevélnek az 1. melléklete 3. pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikke alapján az általános tartózkodási követelmények enyhíthetők azon személyek esetében, akik korábban dán állampolgársággal rendelkeztek vagy dán származásúak.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 10 X 1992. október 5-én született az Amerikai Egyesült Államokban dán anya és amerikai apa gyermekeként. Születése óta dán és amerikai állampolgársággal rendelkezett. Két testvére él az Egyesült Államokban, akik közül az egyik dán állampolgár. Sem szülei, sem testvérei nem élnek Dániában.
- 11 2014. november 17-én, azaz 22. életévének betöltését követően X a dán állampolgárságának fenntartására vonatkozó igazolás iránti kérelmet nyújtott be a minisztériumhoz.
- 12 Az e kérelemben foglalt információk alapján e minisztérium azt állapította meg, hogy a huszonkettedik életévének betöltése előtt legfeljebb 44 hetet tartózkodott Dániában. X azt is kijelentette, hogy a huszonkettedik életévének betöltése után öt hétig Dániában maradt, és hogy 2015-ben tagja volt a dán női kosárlabda-válogatottnak. Ezenkívül X jelezte, hogy 2005-ben körülbelül három–négy hétig tartózkodott Franciaországban.
- 13 A minisztérium 2017. január 31-i határozatával arról tájékoztatta X-et, hogy az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdésének első mondata alapján a 22. életévének betöltésekor elveszítette dán állampolgárságát, és hogy az e törvény 8. §-a 1. bekezdésének második mondatában foglalt kivétel nem alkalmazható, mivel a felperes a 22. életévének betöltését követően nyújtotta be az állampolgárságának fenntartása iránti kérelmét.
- 14 E határozat többek között rámutat arra, hogy e jogvesztést igazolja, hogy X soha nem lakott Dániában, és nem tartózkodott az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdésének első mondata értelmében vett, e tagállammal való köteleket igazoló körülmények között sem, mivel az ország területén való tartózkodása 22. életévének betöltését megelőzően legfeljebb 44 hétig tartott.
- 15 2018. február 9-én X keresetet indított a Københavns byret (koppenhágai körzeti bíróság, Dánia) előtt a jelen ítélet 13. pontjában említett 2017. január 31-i határozat megsemmisítése és „az ügy felülvizsgálata” iránt. E keresetet a 2020. április 3-i végzéssel visszautalták az Østre Landsret (keleti fellebbviteli bíróság, Dánia), a kérdést előterjesztő bíróság elé.
- 16 Az e bírósághoz benyújtott keresetének alátámasztása érdekében X arra hivatkozik, hogy noha a szóban forgó tagállammal fennálló tényleges kapcsolat fenntartása, valamint a szolidaritást és a lojalitást biztosító különleges viszony megőrzése a jogszerű cél körébe tartozik, a dán állampolgárságnak az állampolgárságról szóló törvény 8. §-ának 1. bekezdésében előírt automatikus és kivétel nélküli elvesztése nem arányos az ilyen célkitűzés tekintetével, és így ellentétes a Charta 7. cikkével összefüggésben értelmezett EUMSZ 20. cikkel.
- 17 X szerint az állampolgárság elvesztésére vonatkozó szabályok csak akkor tekinthetők arányosnak, ha – amint az a 2019. március 12-i Tjebbes és társai ítéletből (C-221/17, EU:C:2019:189) kitűnik – a nemzeti szabályozás ezzel párhuzamosan különösen egyszerűsített hozzáférést biztosít az állampolgárság helyreállításához. Márpedig ilyen hozzáférést a dán szabályozás nem tesz lehetővé. Ezenkívül e szabályozás szerint az állampolgárság helyreállítására nem *ex tunc* hatállyal kerül sor.
- 18 A minisztérium úgy véli, hogy az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdése jogszerűségének és arányosságának vizsgálata azon személyek tekintetében, akik az állampolgárság fenntartása iránti kérelmük benyújtásának időpontjában már betöltötték a 22. életévüket, ezen állampolgárság elvesztését és helyreállítását szabályozó dán rendszer átfogó

- értékelésén kell, hogy alapuljon. A dán jogalkotó úgy ítélte meg, hogy azok a külföldön született személyek, akik nem éltek a Dán Királyság területén, vagy nem laktak jelentős mértékben e tagállamban, fokozatosan elveszítik az említett tagállamhoz fűződő lojalitásukat, szolidaritásukat és kapcsolatukat, és ezért arányos a 22 éves életkor előtt és után fennálló jogi helyzetük közötti különbségtétel. A dán állampolgárságnak a 22. életévüket betöltött személyek esetében a törvény erejénél fogva történő elvesztésének arányosságát az állampolgárságnak az ezen életkorig való fenntartására vonatkozó, igen megengedő szabályok fényében is értékelni kell.
- 19 Egyébiránt a minisztérium úgy véli, hogy a dán állampolgárság elvesztésére vonatkozó nemzeti szabályok jogszerűségét és arányosságát igazolja az a tény, hogy határozni lehet ezen állampolgárság fenntartásáról, az erre irányuló, az érintett személy 22. életévének betöltéséhez – mint az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdésének első mondatában említett időponthoz – a lehető legközelebbi időpontban benyújtott kérelem folytán, eseti értékelés alapján.
- 20 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság mindenekelőtt ismerteti a minisztériumnak az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdésének alkalmazására vonatkozó közigazgatási gyakorlatát. Egyrészt az e rendelkezés első mondata értelmében vett „Dániához fűződő szoros kötelék” fennállásának értékelését illetően különbséget tesznek azon helyzetek között, amelyekben az érintett e tagállamban való tartózkodásának időtartama a 22. életév betöltését megelőzően egy évnél kevesebb, illetve több volt. Ha e tartózkodás időtartama legalább egy év volt, a nemzeti hatóságok elismerik, hogy elegendő kötelék fűződik a Dán Királysághoz a dán állampolgárság fenntartásának igazolásához. Ellenkező esetben azonban az e szoros kötelékre vonatkozó követelmények szigorúbbak abban az értelemben, hogy az érintettnek bizonyítania kell, hogy a rövidebb tartózkodások is „a Dániához fűződő szoros kötelék” kifejeződései.
- 21 Másrészt, ami a dán állampolgárság fenntartása engedélyezésének az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdésének második mondata szerinti lehetőségét illeti, a hangsúly más tényezőkre kerül, mint például a kérelmező dániai tartózkodásainak teljes időtartama, a tagállamban való látogatásainak száma, az, hogy a látogatásokra röviddel 22 éves kora előtt vagy több évvel korábban került-e sor, valamint hogy a kérelmező folyékonyan beszél-e dánul, és egyébként kötődik-e ehhez a tagállamhoz. például a dán rokonokkal való kapcsolattartás, illetve dán vagy más egyesületekkel való kapcsolatok révén.
- 22 Ezt követően a kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy a 2019. március 12-i Tjebbes és társai ítélet (C-221/17, EU:C:2019:189) kihirdetését követően tisztázták az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdésének értelmezését. Immár nem vitatott, hogy a dán állampolgárság fenntartása iránti kérelemnek 22 éves kor előtti benyújtása esetén a minisztériumnak figyelembe kell vennie bizonyos további tényezőket annak érdekében, hogy az uniós jogra tekintettel elvégezze a dán állampolgárság és ebből következően az uniós polgárság elvesztésével járó következmények egyedi vizsgálatát. E tekintetben a minisztérium köteles értékelni, hogy az uniós polgárság elvesztésének következményei az uniós jog szempontjából arányosak-e az említett állampolgárság elvesztésének alapjául szolgáló célkitűzéssel, azaz a Dán Királysággal való tényleges kapcsolat fennállásának biztosításával.
- 23 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a 2019. március 12-i Tjebbes és társai ítéletre (C-221/17, EU:C:2019:189) tekintettel kétség merül fel azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethető-e a Charta 7. cikkével összefüggésben értelmezett EUMSZ 20. cikkel a dán állampolgárság és adott esetben az uniós polgárság elvesztése, amely az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdésének első mondata értelmében a törvény erejénél fogva és kivétel nélkül a 22. életév betöltésekor következik

be, figyelemmel arra is, hogy ezen állampolgárságot ezen életkort követően honosítás útján nehéz visszaszerezni. E bíróság e tekintetben rámutat, hogy az említett állampolgárság elvesztése esetén a korábbi dán állampolgároknak főszabály szerint meg kell felelniük a honosítás általános feltételeinek, még akkor is, ha e feltételek bizonyos könnyítése biztosítható a dániai tartózkodás időtartama tekintetében.

24 E körülmények között az Østre Landsret (keleti fellebbviteli bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Ellentétes-e a [Charta] 7. cikkével összefüggésben értelmezett EUMSZ 20. cikkel az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan tagállami szabályozás, amelynek alapján e tagállam állampolgárságát a 22. életév betöltésekor főszabály szerint jogszabály erejénél fogva elveszti az olyan, tagállamon kívül született személy, aki soha nem élt e tagállamban, és aki nem is tartózkodott ott olyan körülmények között, amelyek az e tagállamhoz fűződő szoros kötelékre utalnának, így az olyan személyt, aki egyidejűleg nem rendelkezik egy másik tagállam állampolgárságával, megfosztja az uniós polgári jogállásától és az e jogálláshoz kapcsolódó jogaitól, figyelembe véve, hogy az alapügyben szóban forgó jogi szabályozásból az következik, hogy:

- a) a tagállamhoz fűződő szoros kötelék fennállását különösen az adott tagállamban történő, összesen egy év tartózkodást követően kell vélelmezni,
- b) ha valamely személy a 22. életévének betöltése előtt a tagállam állampolgársága megőrzésének engedélyezése iránti kérelmet nyújt be, a tagállami állampolgárság megőrzése kevésbé szigorú feltételek mellett is engedélyezhető, és e célból a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak meg kell vizsgálniuk az állampolgárság elvesztésének következményeit, valamint
- c) az érintett személy az elvesztett állampolgárságot a 22. életév betöltését követően kizárólag honosítással szerezheti vissza, amelyhez több feltétel kapcsolódik, köztük az, hogy hosszabb ideig folyamatosan a tagállamban kell tartózkodnia, noha a tartózkodás időtartama e tagállam korábbi állampolgára esetében némileg lerövidíthető?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

25 Kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az EUMSZ 20. cikket a Charta 7. cikkével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely alapján e tagállam állampolgárságát a 22. életévének betöltésével jogszabály erejénél fogva elveszíti az olyan, e tagállamon kívül született személy, aki soha nem élt e tagállamban, és aki nem is tartózkodott ott olyan körülmények között, amelyek az e tagállamhoz fűződő tényleges kapcsolatra utalnának, és amely így az olyan személyt, aki egyidejűleg nem rendelkezik egy másik tagállam állampolgárságával is, megfosztja az uniós polgári jogállásától és az e jogálláshoz kapcsolódó jogaitól, amely tagállami szabályozás azonban lehetővé teszi a hatáskörrel rendelkező hatóságok számára, hogy az ilyen állampolgár által a huszonkettedik életévének betöltését megelőzően egy éven belül ezen állampolgárság fenntartása iránt benyújtott kérelem alapján megvizsgálják ezen állampolgárság elvesztése következményeinek az uniós jogra tekintettel fennálló arányosságát, és adott esetben biztosítsák az említett állampolgárság fenntartását.

- 26 Előjáróban meg kell jegyezni, hogy a dán kormány azt kérte a Bíróságtól, hogy e kérdés megválaszolása során vegye figyelembe az edinburghi határozatot, amelyből kitűnik, hogy a Dán Királyság egyrészt széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik az állampolgárság megszerzésére és elvesztésére vonatkozó feltételek meghatározását illetően, másrészt sajátos álláspontot képvisel az uniós polgárság tekintetében. Amint arra a főtanácsnok az indítványának 50. pontjában rámutatott, e határozatnak az uniós polgársággal kapcsolatos releváns rendelkezéseinek megfogalmazása azonos a 2. sz. nyilatkozatban foglaltakkal.
- 27 Kétségtelen, hogy az edinburghi határozatot és a 2. sz. nyilatkozatot, amelyek az „állampolgár” fogalmára utaló uniós jogi rendelkezések személyi hatálya körülhatárolásának tisztázására irányultak, az EU-Szerződés értelmezésére szolgáló eszközként kell figyelembe venni, különösen ez utóbbi személyi hatályának meghatározása céljából (lásd ebben az értelemben: 2010. március 2-i Rottmann ítélet, C-135/08, EU:C:2010:104, 40. pont).
- 28 Mindazonáltal az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, noha az állampolgárság megszerzése és elvesztése feltételeinek meghatározása – összhangban a nemzetközi joggal – az egyes tagállamok hatáskörébe tartozik, az, hogy valamely kérdés a tagállamok hatáskörébe tartozik, nem akadályozza meg, hogy az uniós jog hatálya alá tartozó helyzetekben a vonatkozó nemzeti szabályoknak ez utóbbit tiszteletben kell tartaniuk (2010. március 2-i Rottmann ítélet, C-135/08, EU:C:2010:104, 39. és 41. pont; 2019. március 12-i Tjebbes és társai ítélet, C-221/17, EU:C:2019:189, 30. pont).
- 29 Márpedig az EUMSZ 20. cikk az uniós polgár jogállását biztosítja mindenki számára, aki valamely tagállam állampolgára, azzal a céllal, hogy a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállása legyen (2022. január 18-i Wiener Landesregierung [Honosításra vonatkozó biztosíték visszavonása] ítélet, C-118/20, EU:C:2022:34, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 30 Következésképpen jellegénél és következményeinél fogva az uniós jog hatálya alá tartozik az olyan, egyetlen tagállam állampolgárságával rendelkező, az alapeljárás felpereséhez hasonló uniós polgár helyzete, aki e tagállam állampolgárságának elvesztését követően az EUMSZ 20. cikkben biztosított jogállás, valamint az azzal összefüggő jogok elvesztésével szembesül. Így a tagállamoknak az állampolgársággal kapcsolatos hatáskörüik gyakorlása során tiszteletben kell tartaniuk az uniós jogot és különösen az arányosság elvét (2010. március 2-i Rottmann ítélet, C-135/08, EU:C:2010:104, 42. és 45. pont; 2019. március 12-i Tjebbes és társai ítélet, C-221/17, EU:C:2019:189, 32. pont; 2022. január 18-i Wiener Landesregierung [Honosításra vonatkozó biztosíték visszavonása] ítélet, C-118/20, EU:C:2022:34, 51. pont).
- 31 Ebben az összefüggésben a Bíróság már megállapította, hogy jogszerű az, hogy valamely tagállam védeni kívánja a közötte és állampolgárai között meglévő, szolidaritáson és hűségen alapuló, különös kapcsolatot, valamint az állampolgársági jogviszony alapját képező jogok és kötelezettségek kölcsönösségét (2010. március 2-i Rottmann ítélet, C-135/08, EU:C:2010:104, 51. pont; 2019. március 12-i Tjebbes és társai ítélet, C-221/17, EU:C:2019:189, 33. pont; 2022. január 18-i Wiener Landesregierung [Honosításra vonatkozó biztosíték visszavonása] ítélet, C-118/20, EU:C:2022:34, 52. pont).
- 32 Az állampolgárság megszerzése és elvesztése feltételeinek meghatározására irányuló hatásköre gyakorlása során a tagállam jogosult arra, hogy abból induljon ki, hogy az állampolgárság a közötte és az állampolgárai közötti tényleges kapcsolat megnyilvánulása, és az ilyen tényleges

- kapcsolat hiányához vagy megszűnéséhez az állampolgárság elvesztését kapcsolja következményként (lásd ebben az értelemben: 2019. március 12-i Tjebbes és társai ítélet, C-221/17, EU:C:2019:189, 35. pont).
- 33 A jelen ügyben az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdése első mondatának megfelelően azok a külföldön született dán állampolgárok, akik soha nem rendelkeztek Dániában lakóhellyel, és nem is tartózkodtak ott olyan körülmények között, amelyek tényleges kapcsolatot mutatnak Dániával, a 22. életév betöltésekor a törvény erejénél fogva elveszítik dán állampolgárságukat, kivéve, ha hontalanná válnának.
- 34 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az állampolgárságról szóló törvény előkészítő munkálataiból kitűnik, hogy e törvény 8. §-ának célja annak megakadályozása, hogy a dán állampolgárságot generációról generációra olyan külföldön letelepedett személyek szerezzék meg, akik nem rendelkeznek semmiféle ismerettel a Dán Királyságról, és nincs semmilyen kapcsolatuk ezen országgal.
- 35 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az uniós joggal nem ellentétes sem az, hogy valamely tagállam előírja, hogy a hozzá fűződő tényleges kapcsolat fennállásának vagy hiányának értékelése az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdésének első mondatában szereplőkhöz hasonló, az érintett személy születési és lakóhelyén, valamint e személy nemzeti területen való tartózkodásának körülményein alapuló szempontok figyelembevételén alapul, sem pedig az, hogy e tagállam ezt az értékelést az e személy 22. életévének betöltéséig terjedő időszakra korlátozza.
- 36 A jelen ügy szempontjából nem kell megvizsgálni az ilyen feltételek jogszerűségét, amennyiben az említett értékelés céljából azok nem tesznek különbséget az érintett személy valamely tagállamban való születése, lakóhelye vagy tartózkodása, valamint e személy harmadik országban való születése, lakóhelye és tartózkodása között. Amint ugyanis az az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, X a jelen ügyben egyetlen olyan körülményre sem hivatkozott, amely alapján megállapítható lenne, hogy néhány hét kivételével a huszonkettedik életévének betöltését megelőzően valamely tagállamban lakott vagy tartózkodott.
- 37 Ilyen körülmények között az uniós joggal elvileg nem ellentétes, hogy az állampolgárságról szóló törvény 8. §-ának 1. bekezdésében említettekhez hasonló helyzetekben valamely tagállam közérdekű okokból előírja e tagállam állampolgárságának elvesztését, még akkor is, ha az állampolgárság elvesztése az érintett személy számára uniós polgári jogállásának elvesztését eredményezi.
- 38 Mindazonáltal, figyelemmel arra a jelentőségre, amelyet az elsődleges jog az uniós polgári jogállásnak tulajdonít, amely – amint arra a jelen ítélet 29. pontja emlékeztet – a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállását képezi, a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak és a nemzeti bíróságoknak kell megvizsgálniuk, hogy az érintett tagállam állampolgárságának elvesztése, amikor az uniós polgári jogállás és az abból eredő jogok elvesztéséhez vezet, tiszteletben tartja-e az arányosság elvét az érintett személy és adott esetben családtagjai helyzetét illetően az uniós jogra tekintettel gyakorolt következményeire vonatkozóan (2010. március 2-i Rottmann ítélet, C-135/08, EU:C:2010:104, 55. és 56. pont; 2019. március 12-i Tjebbes és társai ítélet, C-221/17, EU:C:2019:189, 40. pont).

- 39 Valamely tagállam állampolgárságának a törvény erejénél fogva történő elvesztése nem lenne összeegyeztethető az arányosság elvével, ha a vonatkozó nemzeti szabályok egyetlen időpontban sem tennék lehetővé az állampolgárság elvesztésével az érintett személyekre az uniós jogra tekintettel gyakorolt következmények egyéni vizsgálatát (2019. március 12-i Tjebbes és társai ítélet, C-221/17, EU:C:2019:189, 41. pont).
- 40 Következésképpen egy, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben, amikor valamely tagállam állampolgárságának elvesztése a törvény erejénél fogva meg végbe egy adott életkorban, és az uniós polgári jogállás elvesztését eredményezi, az illetékes nemzeti hatóságoknak és bíróságoknak módjukban kell, hogy álljon, hogy vizsgálják az állampolgárság elvesztésének következményeit, és adott esetben lehetővé tegyék e személy számára az állampolgárságának fenntartását vagy *ex tunc* hatályú helyreállítását (lásd ebben az értelemben: 2019. március 12-i Tjebbes és társai ítélet, C-221/17, EU:C:2019:189, 42. pont).
- 41 E tekintetben az uniós jog nem ír elő pontos határidőt az ilyen vizsgálatra irányuló kérelem előterjesztésére. Az egyes tagállamok belső jogrendszerének feladata azon eljárási szabályok meghatározása, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak, a jelen esetben az uniós polgársághoz való jognak a védelmét, azzal a megkötéssel, hogy e szabályoknak tiszteletben kell tartaniuk a tényleges érvényesülés elvét akként, hogy nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (lásd ebben az értelemben: 1976. december 16-i Rewe-Zentralfinanz és Rewe-Zentral ítélet 33/76, EU:C:1976:188, 5. pont; 2008. április 15-i Impact ítélet, C-268/06, EU:C:2008:223, 46. pont).
- 42 Ebben az összefüggésben a Bíróság a jogbiztonság érdekében elismerte az észszerű mértékben meghatározott jogvesztő jellegű keresetindítási határidők uniós joggal való összeegyeztethetőségét. Az ilyen határidők ugyanis nem teszik gyakorlatilag lehetetlenné vagy nem nehezítik meg rendkívüli mértékben az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (2008. február 12-i Kempter ítélet, C-2/06, EU:C:2008:78, 58. pont; 2020. szeptember 9-i Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides [Ismételt kérelem elutasítása – Jogorvoslati határidő] ítélet C-651/19, EU:C:2020:681, 53. pont).
- 43 Ebből következik, hogy a tagállamok a jogbiztonság elve alapján megkövetelhetik, hogy az állampolgárság fenntartására vagy helyreállítására irányuló kérelmet észszerű határidőn belül nyújtsák be az illetékes hatóságokhoz.
- 44 A jelen ügyben az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdésének második mondata lehetővé teszi, hogy az érintett személy a 22. életének betöltését megelőzően kérelmezze a dán állampolgárság fenntartását. E tekintetben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből az következik, hogy a minisztérium két esetet különböztet meg aszerint, hogy a kérelem benyújtásának időpontjában a kérelmező 21 évesnél fiatalabb, vagy a 21. és 22. életév között van.
- 45 Az első esetben a minisztérium arra szorítkozik, hogy a kérelmező számára állampolgársági igazolást állítson ki, anélkül hogy állást foglalna a dán állampolgárságnak a 22. életének betöltését követő fenntartásáról. A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy ezt a helyzetet a hatóság azon szándéka magyarázza, hogy a dán állampolgárság fenntartása iránti kérelmek vizsgálatára a 22. életévhez a lehető legközelebb eső időpontban kerüljön sor.
- 46 Amint az az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben szereplő adatokból kitűnik, a minisztérium a 2019. március 12-i Tjebbes és társai ítélet (C-221/17, EU:C:2019:189) óta csak a második esetben – amennyiben a dán állampolgárság fenntartása iránti kérelmet a kérelmező huszonegy és

huszonkettő éves kora között nyújtja be – vizsgálja egyedileg a dán állampolgárság, és ebből következően az uniós polgári jogállás elvesztése következményeinek az uniós jog fényében való arányosságát. E tekintetben a minisztérium köteles megvizsgálni, hogy e következmények arányosak-e az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a által követett, a dán állampolgárok és a Dán Királyság közötti tényleges kapcsolat fennállásának biztosítására irányuló célkitűzéssel.

- 47 Mindazonáltal először is meg kell jegyezni, hogy a Bíróság rendelkezésére álló információk szerint ez az egyéves – az érintett személy huszonegy és huszonkettő éves kora közötti – időtartam megkezdődik akkor is, ha e személyt a hatáskörrel rendelkező hatóságok nem tájékoztatták megfelelően arról, hogy a dán állampolgárságot hamarosan, a törvény erejénél fogva el fogja veszíteni, és hogy joga van ahhoz, hogy az említett határidőn belül kérje ezen állampolgárság fenntartását.
- 48 Márpedig, tekintettel arra, hogy valamely tagállam állampolgárságának elvesztése – amennyiben az az uniós polgárság elvesztésével jár – súlyos következményekkel jár az uniós polgároknak az EUMSZ 20. cikkből eredő jogai hatékony gyakorlására nézve, nem tekinthető úgy, hogy megfelel a hatékonyság elvének az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely alkalmas arra, hogy azzal az indokkal akadályozza meg az állampolgárság elvesztésének kitett személyt abban, hogy az említett elvesztés következményei arányosságának az uniós jogra tekintettel történő vizsgálatát kérje, hogy az e vizsgálat kérelmezésére nyitva álló határidő lejárt, olyan helyzetben, amelyben az érintett személyt nem tájékoztatták megfelelően az ilyen vizsgálat kérelmezéséhez való jogáról és a kérelem benyújtására nyitva álló határidőről.
- 49 Másodszor, a jelen ítélet 47. pontjában említett egyéves határidő az érintett személy huszonkettedik életévének betöltésekor ér véget, vagyis abban az időpontban, amikor a dán jogszabályok értelmében teljesülniük kell azon feltételeknek, amelyek lehetővé teszik e személy számára, hogy bizonyítsa a Dán Királysággal az állampolgárságának fenntartása érdekében fennálló elegendő kapcsolatot. Az említett személynek tehát lehetőséggel kell rendelkeznie arra, hogy a dán állampolgárság elvesztése következményei arányosságának az uniós jogra tekintettel a hatáskörrel rendelkező hatóság által elvégzendő vizsgálata során bármely olyan releváns tényezőre hivatkozzon, amely a huszonkettedik életévének betöltéséig felmerülhetett. Ebből szükségszerűen következik, hogy ugyanezen személy számára biztosítani kell annak lehetőségét, hogy e huszonkettedik életévének betöltését követően ilyen körülményeket adjon elő.
- 50 Ebből következik, hogy az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben, amelyben a nemzeti szabályozás hatásaként az érintett személy a törvény erejénél fogva elveszíti az érintett tagállam állampolgárságát, és ebből következően az uniós polgári jogállást a 22. életévének betöltésekor, e személynek észszerű határidővel kell rendelkeznie az arra irányuló kérelem benyújtására, hogy az illetékes hatóságok vizsgálják meg ezen állampolgárság-vesztés következményeinek arányosságát, valamint adott esetben ezen állampolgárságot tartsák fenn vagy *ex tunc* hatállyal állítsák helyre. E határidőnek tehát észszerű időtartammal meg kell haladnia azon időpontot, amikor az említett személy betölti ezt az életkort.
- 51 Az uniós polgárt az EUMSZ 20. cikk alapján megillető jogok hatékony gyakorlásának lehetővé tétele érdekében az ilyen kérelem benyújtására nyitva álló ezen észszerű határidő csak akkor kezdődhet el, ha a hatáskörrel rendelkező hatóságok megfelelően tájékoztatták az érintett személyt a szóban forgó tagállam állampolgárságának elvesztéséről vagy annak közelgő és törvény erejénél fogva történő elvesztéséről, valamint e személy azon jogáról, hogy az említett határidőn belül ezen állampolgárság fenntartását vagy *ex tunc* hatállyal történő helyreállítását kérje.

- 52 Ennek hiányában a Bíróságnak a jelen ítélet 40. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak és bíróságoknak módjukban kell, hogy álljon, hogy járulékos jelleggel vizsgálják az állampolgárság elvesztésének következményeit, és hogy adott esetben *ex tunc* hatállyal helyreállítsák az érintett személy állampolgárságát az általa úti okmány vagy az állampolgárságát tanúsító bármely más dokumentum kiállítására irányított kérelem alkalmával, még akkor is, ha az ilyen kérelmet az ezen ítélet 50. pontjában meghatározott észszerű határidőn túl nyújtották be.
- 53 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság feladata e vizsgálat elvégzése, vagy adott esetben annak biztosítása, hogy azt az illetékes hatóságok a jelen ítélet 11. pontjában említett kérelemre válaszul végezzék el.
- 54 E vizsgálat megköveteli az érintett személy, valamint családja egyéni helyzetének értékelését annak meghatározása céljából, hogy az érintett tagállam állampolgárságának elvesztése, amennyiben az az uniós polgári jogállás elvesztését eredményezi, olyan következményekkel jár-e, amelyek a nemzet jogalkotó által követett célhoz képest aránytalan módon érintenék családi és szakmai élete alakulását az uniós jogra tekintettel. E következmények nem lehetnek hipotetikusak vagy esetlegesek (2019. március 12-i Tjebbes és társai ítélet, C-221/17, EU:C:2019:189, 44. pont).
- 55 Ezen arányossági vizsgálat keretében az illetékes nemzeti hatóságoknak, és adott esetben a nemzeti bíróságoknak, meg kell bizonyosodniuk afelől, hogy az állampolgárság ilyen elvesztése összhangban van a Charta által garantált alapvető jogokkal, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja, és különösen a családi élet tiszteletben tartásához való joggal, amelyet a Charta 7. cikke rögzít. E cikket adott esetben a gyermeknek a Charta 24. cikkének (2) bekezdésében elismert mindenek felett álló érdekének figyelembevételére irányuló kötelezettséggel összefüggésben kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2019. március 12-i Tjebbes és társai ítélet, C-221/17, EU:C:2019:189, 45. pont; 2022. január 18-i Wiener Landesregierung [A honosításra vonatkozó biztosítás visszavonása] ítélet, C-118/20, EU:C:2022:34, 61. pont).
- 56 Ami a jelen ügyben az illetékes hatóságok által az ilyen vizsgálat céljából figyelembe veendő releváns időpontot illeti, ez az időpont szükségszerűen annak a napnak felel meg, amikor az érintett személy betöltötte a 22. életévét, mivel az állampolgárságról szóló törvény 8. §-a 1. bekezdésének megfelelően az említett időpont szerves részét képezi az e tagállam által meghatározott jogszerű feltételeknek, amelyekről állampolgárságának fenntartása vagy elvesztése függ.
- 57 Végül, ami a kérdést előterjesztő bíróság és a dán kormány által hivatkozott, a dán állampolgárságot és ezáltal uniós polgári jogállásukat elvesztítő volt dán állampolgároknak felajánlott azon lehetőséget illeti, hogy bizonyos feltételek mellett honosítás útján visszaszerezzék e jogállást – többek között a hosszú időn át megszakítás nélkül Dániában történő tartózkodás feltétele mellett, amely azonban némileg enyhíthető –, elegendő megjegyezni, hogy azt, hogy a nemzeti jog szerint nincs lehetőség arra, hogy a nemzeti hatóságok és adott esetben a nemzeti bíróságok az uniós jogra tekintettel – a jelen ítélet 40. és 43. pontjában értelmezett uniós joggal összhangban lévő feltételek között – vizsgálják az érintett tagállami állampolgárság elvesztése következményeinek arányosságát úgy, hogy e vizsgálat adott esetben ezen állampolgárság *ex tunc* történő helyreállításához vezessen, nem lehet ellensúlyozni a honosítás lehetőségével, függetlenül attól, hogy az milyen – akár kedvező – feltételek mellett történhet.

- 58 Amint ugyanis arra a főtanácsnok az indítványának 93. és 94. pontjában lényegében rámutatott, ettől eltérő álláspont elfogadása annak elismerését jelentené, hogy valamely személyt, akár korlátozott időszakra is, de megfoszthatnak attól a lehetőségtől, hogy az uniós polgári jogállás által számára biztosított valamennyi jogot gyakorolja, anélkül hogy e jogokat az említett időszakra helyre lehetne állítani.
- 59 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 20. cikket a Charta 7. cikkével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely alapján e tagállam állampolgárságát a 22. életévének betöltésével jogszabály erejénél fogva elveszíti az olyan, e tagállamon kívül született személy, aki soha nem élt e tagállamban, és aki nem is tartózkodott ott olyan körülmények között, amelyek az e tagállamhoz fűződő tényleges kapcsolatra utalnának, és amely így az olyan személyt, aki egyidejűleg nem rendelkezik egy másik tagállam állampolgárságával is, megfosztja az uniós polgári jogállásától és az e jogálláshoz kapcsolódó jogaitól, feltéve hogy az érintett személy lehetőséget kap arra, hogy észszerű határidőn belül az állampolgárság fenntartása vagy helyreállítása iránti kérelmet nyújtson be, amely lehetővé teszi a hatáskörrel rendelkező hatóságok számára, hogy megvizsgálják ezen állampolgárság elvesztése következményeinek az uniós jogra tekintettel fennálló arányosságát, és adott esetben biztosítsák az említett állampolgárság fenntartását vagy *ex tunc* hatállyal történő helyreállítását. Az ilyen határidőnek észszerű időtartammal meg kell haladnia azon időpontot, amikor az érintett személy betölti ezen életkort, és csak akkor kezdődhet el, ha e hatóságok megfelelően tájékoztatták e személyt az állampolgárságának elvesztéséről, illetve közelgő elvesztéséről, valamint arról a jogáról, hogy e határidőn belül kérheti ezen állampolgárság fenntartását vagy helyreállítását. Ennek hiányában az említett hatóságoknak módjukban kell, hogy álljon, hogy az érintett személy által úti okmány vagy az állampolgárságát tanúsító bármely más dokumentum kiállítása iránt benyújtott kérelem alkalmával járulékos jelleggel folytassanak le ilyen vizsgálatot.

A költségekről

- 60 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Az EUMSZ 20. cikket az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. cikkével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely alapján e tagállam állampolgárságát a 22. életévének betöltésével jogszabály erejénél fogva elveszíti az olyan, e tagállamon kívül született személy, aki soha nem élt e tagállamban, és aki nem is tartózkodott ott olyan körülmények között, amelyek az e tagállamhoz fűződő tényleges kapcsolatra utalnának, és amely így az olyan személyt, aki egyidejűleg nem rendelkezik egy másik tagállam állampolgárságával is, megfosztja az uniós polgári jogállásától és az e jogálláshoz kapcsolódó jogaitól, feltéve hogy az érintett személy lehetőséget kap arra, hogy észszerű határidőn belül az állampolgárság fenntartása vagy helyreállítása iránti kérelmet nyújtson be, amely lehetővé teszi a hatáskörrel rendelkező hatóságok számára, hogy

megvizsgálják ezen állampolgárság elvesztése következményeinek az uniós jogra tekintettel fennálló arányosságát, és adott esetben biztosítják az említett állampolgárság fenntartását vagy *ex tunc* hatállyal történő helyreállítását. Az ilyen határidőnek észszerű időtartammal meg kell haladnia azon időpontot, amikor az érintett személy betölti ezen életkort, és csak akkor kezdődhet el, ha e hatóságok megfelelően tájékoztatták e személyt az állampolgárságának elvesztéséről, illetve közelgő elvesztéséről, valamint arról a jogáról, hogy e határidőn belül kérheti ezen állampolgárság fenntartását vagy helyreállítását. Ennek hiányában az említett hatóságoknak módjukban kell, hogy álljon, hogy az érintett személy által úti okmány vagy az állampolgárságát tanúsító bármely más dokumentum kiállítása iránt benyújtott kérelem alkalmával járulékos jelleggel folytassanak le ilyen vizsgálatot.

Aláírások